

ئەم كۆرسە كوردىنيت ئامادەي كردوه

<http://www.ekurd.net>

فېربوون و كاركىرن لە سەر ئىنتەرنېت

بەشى يەكەم 2003

لیگه رانی ئینته رنیت - چاوبی خشاندن

ئینته رنیت چیه؟

ئینته رنیت بريتىي له كۆمەلیك كۆمپىوتەر و تۈرى جىهانى. بنه رەتىي ئینته رنیت

دەگە رېتەو بىز بىرۇزى يەكى بەرگرى ئەمەرىكا بە ناوى ئاريا نىت.

(بىرۇزى ئازانسى تۈرى تۈزۈنەوى زانستى پىشىكەوتو ARPANET) كە لە سالى 1969 دامەزراوه.

سالى يار 2003

تەمەنى ئىمەيل

گەيشتە 32 سال

لە سالى 1983 ئینته رنیت وەڭ ئینته رنیتى ئىستا داهىنرا، بەلام بە شىۋىدەكى

تايىبەت لە زانكۇ و كۆلىزى ولاتە يەگىتەكانى ئەمەرىكا بەكار دەھىنرا.

لەوكاتە وە گەلىتى بەشىۋىكى خىرا بلاپۇوه. لە نىبەسى سالەكانى 1990 دا

ئینته رنیت لە جىهان دا مىليونەها كۆمپىوتەرى بەيەكەو بەست.

ئىستا ئینته رنیت بە بەشىۋىكى ئاسايى لە مالاندا بەكاردىت. شەو زانياريانەى كە تىيدىا يە زۇر چروپىر و بەربلاوون،
ھەر لە بوارى فيربۇون و پەروەردە وە تا كىرىنى رۇزەپشۇي ھەر زان يان ئۇتۇمىبل.

بىنۇيى (سەلامەتى) لە بەكارھەتەنلىنى كۆمپىوتەردا

كۆمپىوتەر بەستراواه بە كارهباوه. جولاندى وايەرەكەى كە بەستراواه بە بشى

دوخواوه قەددەغەيە، يان پەنجە بىردى بۇ ناو كونەكانى مەترىسى كارهبا لىيدانى ھىيە.

نان و ئاوش خواردن لە پەنا كۆمپىوتەردا ھەموو كاتىيەك پىتىپىسى بە ئاگادارى ھەيە. رەزاندىن ھەمو شەھەنەيەك بەسەر
دوگەمەكانى پىتلىيدەر (كىيپۇردى) يان بەسەر مۇنىتەرەكەدا (پەخشىنەر)، دەتوانى زيانىكى ھەتەر بە كۆمپىوتەرەكە
بىنۇيىت و شۇرتى كاربىايى دروست بىكەت لەناو رېيەكەدا. كەوتىي بەشى خواردەمنى بۇ سەر و ناو دوگەمەي پىتلىيدەر
(كىيپۇردى) لە كاريان دەخات.

لە بىرەتىي، بىنۇيى (سەلامەتى) خۇت لەھەموو كاتىيەكدا لە پلەي يەكەم دايە.

ئینته رنیت زانستىكى گرمان نىيە، بەلام تەكۈلۈجىيانىكى نوييە و بى خەوشىش نىيە، بەلام بە ئارام بە، لەگەل كاتدا

تۇش دەبىت بە لىگە رىكى لىيەتىو.

پیویسنی بو په یوهندی بون به ئینتهرنیتەوە :

- کۆمپیوتەر - زۆربەی بەكارھینەر ئەم جۆرە بەكار دەھىنەت - ھەميشە خەلک ھەيە تەلەفونى موبایل، تەلەفزیونى دیجیتال، يان جۆرە کۆمپیوتەرى موبایل بەكار دەھىنەن وەك رېکايدەك بو په یوهندی بون به ئینتهرنیتەوە.
- مۆدیم - په یوهندىت ئەكەت بە ئینتهرنیتەوە يان بە کۆمپیوتەرى ترەوە لە جىهاندا.
- بەخشەرى په یوهندى ئینتهرنیت
- سۆفت ویر - پروگرام - زۇرتىن بەكارھاتۇو (ئینتهرنیت ئىكسپلۇرەر - گەرييە و نىتسكەپ ناھىكەيتەرەرە)

مۆدیم Modem چىيە ؟

مۆدیم پیویستە بو په یوهندىت بە ئینتهرنیتەوە، بەستراواه بە خەتى تەلەفونەكەتەوە وە بە کۆمپیوتەرەكەتەوە. گەشاندەھەي مۆدیم ھاتە كايدە وەك دروستكىرىنى كۆمپیوتەر كە لە خەلک بېچىت بە گۆربىنى دەيتا (بىانات) بو شىيەدى دەنگى ئەلەكترونى. مۆدیم دەيتا (بىانات) وەردەگرى و دەيكە باشقا دەنگى و دەينىرى بە خەتى تەلەفونەكەدا، مۆدیمى دوودم كوبەستراواه بە كۆتايى خەتمەوە ئەو دەنگە وەرئەگرىت و دەيكاتەوە بە دەيتا (بىانات).

بەخشەرى په یوهندى ئینتهرنیت

ISP كۆمپانىا يەكەن بە ئینتهرنیتەوە. ئەم كۆمپانيانە يان كۆمپانىاى جىهانىن يەگرتون يان كۆمپانىا خۆمالىن. ئەم ISP كۆمپانيانە پروگرامى (سۆفت وين) پیوستان دەداتى لەگەل ووشەى نۇيىتىدا password و چەند ژمارەت تەلەفون بو ئەوهى مۆدیمەكەتان داواى بکات و په یوهندى بېبەستى بە ئینتهرنیتەوە. ئەم ISP كۆمپانيانە خەتى تەلەفونىشىان تەرخان كردوه بۇ يارمەتى و پشتىگىرى.

ھەندى كۆمپانىاى ISP پارە وەردەگرىت ھەقى په یوهندىكىرىن بە ئینتهرنیتەوە، وە ھەندىكىبان وەرى ناڭرىت، ئەمە لەگەل ھەقى په یوهندىكىرىن بە تەلەفون. ئىستا ھەندى كۆمپانىاى ISP مانگانە پارە وەردەگرىت ھەقى په یوهندىكىرىن بە ئینتهرنیتەوە بەلام په یوهندى تەلەفون بە خۆرابىيە.

هەندى تەكئۆلۆجىا

زمانى HyperText Markup Language HTML

زمانىكە بەكاردىت لە گەشەپىدان و دروستكردنى لاپەرەي ئىنتەرنېت (ويب). ئەم زمانە دەھەلىت وينە و نوسراو تىكەل بکرىت بۇ دروستكردنى لاپەرەي ويپ، وە گرنگترىن رەوشتنى، دەھەلىت لاپەرەكان بە يەكە وە زنجىرەبکەيت **links** لىنكس.

ناونىشان URL - Information Resource Locator

بەم رىگايە شوينى لاپەرەي ئىنتەرنېت (ويب) ناونىشان كراوه (ناونىشانى شوينى ويپ)

ويب WWW - World Wide Web - the web

بەشىكە لە ئىنتەرنېت كە وينە و نوسراو و دەنگ و قىدۇر بەكاردىنىت وە دەھەلىت تىكەل بکرىن بۇ پىشىكەش كردنى زانيارى لە ھەمو بوارىك دا.

مالەوە Home -

يەكم لايپەرەي ويپ (ويپ سايت Web site) وە ئەو ويپ سايتىدە كە ئاوتۆماتىكى دىتە سەر پىشاندەرەكتان (browser) زۇربەي كات لايپەرەي كۆمپانىيای ISP يەكتانە.

لاپەرە Page - لاپەرەي ويپ بىرىتىيە لە بەلگەنامەي HTML يان ويپ سايت.

ھىپەرتىكىست Hypertext - بەلگەنامەي كە كە لىنكسى تىدايە بۇ لاپەرەي تر، بەكاردى لە لاپەرەي ويپ دا Web pages و فايلى يارمەتىدا .help files

ئىشپىكىرنى پروگرامى (سوفت ويئرى) پىشاندەر Browser - ئىنتەرنېت ئىكسىپلۆرەر

دوو رى هەيە بۇ ئىشپىكىردن بە ئىكسىپلۆرەر. دەتوانن بچن سەر دوگمەى ستارت Start كە كەوتۇتە بەشى خواروى، لاي چەپى شريتى ئىش task bar. دوگمەى پروگرامس Programs هەلبىزىر، پاشان ئىنتەرنېت ئىكسىپلۆرەر Internet Explorer سەيرى وينە خوارو بکە :

یان دووجار کرته بکه double click به دوگمه‌ی چه بی مشکله‌کهت له سه رئایکنی icon به دوگمه‌ی double click به دوگمه‌ی چه بی مشکله‌کهت له سه رئایکنی icon یعنی نیت ئیکسپلوره‌ر Internet Explorer له سه شاشه‌کهت (که پی‌یده‌لین دیسکتوب desktop).

زنیباری
 که پیوهندی دهکن به ISP یهوده، ئینته‌رنیت ئیکسپلوره‌ر Internet Explorer ده تواني تۇتوماتيكي دهست بکات به ئىش.

URL ناونيشانىكى بى هاوتايى unique بۇ ئو لاپه‌رنه‌ى كه ده ته‌ويت بىبىنى.
URLs are just unique addresses of pages you wish to look at.

ھەلۈزۈرىنى لايپرە به بهكارهينانى ناونيشان URL

ناونيشانى لايپرە ئينته‌رنیت (وېب) زۇرىبىكىات بى WWW دهست پىدەكەت، وە ناسراوه به URL

URL ناونيشانىكى

بى هاوتايى

unique بۇ ئو

لاپه‌رنه‌ى كە

دەتە‌ويت بىبىنى

**Uniform
Resource
Locator**

كرته‌يەك بکه له سه شريتى ناونيشان Address bar و ناونيشانى ئو لاپه‌رە كە بنوسە كە دەتە‌ويت بىبىنى. هەر يەكىك لەم ناونيشانە خوارو تاقى بکەرەوە يان ناونيشانىك بنوسە بە ئازىزى خۆت.

www.bbc.co.uk >

www.itv.co.uk >

www.lastminute.com >

www.cadbury.co.uk >

ناموژگاری

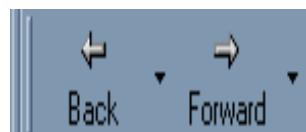
که یه کم کرته دهکه بیت له سه رشیتی ناونیشان address bar کشتی ناونیشانه که ده بی به رنگی شین. که واته پیویست ناکات ناونیشانه کونه که بسپیته وه. هر یه کس سر دهست پی بکه به نوسین، ناونیشانه کونه که خوی نامی نیست.

هروهها دهست پی بکه به نوسین ناونیشانه که به WWW پروگرامی browser بو خزی // http:// بو زیا دهکات.

له بیرت بیت، پنهجه بنی به له Enter بوئه وهی بدبات بو لایه رهکه.

جووله Move له نیوانی ئه و لایه رانه که دیده نی مان کردوه

که سه بیری لایه رهیه کی ویب دهکه بیت، له وانه يه چهند ناونیشانی کی تر به کار بھی نیت، به لام که ئه و لایه رانه ئه و زانیاری بھی تیا نه بو که بهدوايا دهگه رایت، ئه وکاته ده تواني بگه ریتھو وه بو لایه رهی پیشو يان پیش ئه ویش، ئه م گرانه ودیه ولاپرە هەلدانه ودیه ده تواني به به کارهینانی دوگمهی Back گه رانه وه و دوگمهی Forward له سه روی پروگرامی browser .

یه کرته له سه دوگمهی Back دوگه رینیتھو وه بو لایه رهی دو وايی بینراو. کرته له سه دوگمهی Back چهند جاري يك، ئه وند جار دوگه رینیتھو وه بو لایه رهی پیشوتر. گه رزور زیا گه رانه وه، کرته يه ک له سه دوگمهی Forward، گه ر دوگمه که و نوسینه که شیوه که زهق بو، واتا ده تواني کرته ای له سه ر بکه بیت.

جووله له نیوانی لایه رهدا به به کارهینانی لینکی Link ووشە و لینکی وینه.

زور بھی شوینی ویب بریتیه له چهند لایه رهیه ک، نه خشکیشی ئه م لایه رانه چهند جور يك ریگایان داناوه بو گه شتن پیمان. هندی ویب بریتیه له يه ک لایه رهی زور دریز لگه ل لینکسا Link بو به شی جیاوازی لایه ره که. هندی لینکس دائنه نین بو گه شتن به ویب سایتی تر. هرجو ریك له م ریگایانه

به کار بیت، گه یشتن به زانیاری هر هه میشه رهگیان هه يه.

ئەم لىنكسانە ناسراون بە ھېپەرلىنكس "Hyperlinks" ، دوو جور لىنك Link ھەيە - لىنكى ووشە و لىنكى وينە.

لېنەكى ووشە - ووشەن كە لىنكت دەكەن بە لايپرەيەكى ترەوە يان بە بشى جياوازى لايپرەكە يان بە ويپ سايتىكى ترەوە.

لېنەكى وينە - ئەمە وەك لىنکى ووشەيە، بىلام له جاتى ووشە و نوسراو، وينە بەكاردەھىنىت.

كە مشكۈلەكە mouse دەجۇڭى بەسەر لايپرەدا، گەر شىوهى گۇرا و له تىرەوە بۇ به دەست، ئۇ ووشەيە يان ويتنەيە يان بەشە لىنکە بۇ لايپرەيەكى تر بە زانىيارى ترى تىدایە.

میوانى چەند ويپ سايتىكى بکە. بزانە دەتوانىت لىنکى ووشە و وينە دىيارى بکەپت كە نەخشەكىشى لايپرەكە بەكارى هيئاۋە. بېرت بىي گەر وون بوبىت دوگمەي Back و Forward بەكار بىتتىت بۇ جولانن لە نېوانى لايپرەكاندا.

دەرچون لە پروگرامى Browser - Internet Explorer ئىنتەرنېت ئىكسيپلۆرەر

ئەگەر تەواو بۇون لە ئىش بە ئىنتەرنېت ئىكسيپلۆرەر Internet Explorer كەتىيەك بکەن لەسەر دوگمەي X لاي گۆشەي راستى سەرەوەي شاشەكەت screen بەمە دەرئەچىت لە پروگرامى Internet Explorer ئىنتەرنېت ئىكسيپلۆرەر Browser .

پەيوەندىت لەگەل ISP ھەر دەمىنلىقى ئاساپيانە نامەيەك دەردىكەوبىت لەسەر شاشەكەت و لېت دەپرسى گەر دەتۈپت پەيوەندى دابخەيت. كەتىيەك بکە لەسەر Yes .

دەوگەرینىتەوە بۇ دىسکتۆپ desktop . كۆمپىوتەركەت دەتوانى بکۈزۈننەتەوە بە كەتىيەك بکە لە سەر دوگمەي ستارت Start دوايى دوگمەي شەتاون Shut Down .

ھەموکاتىيەك باشتەرە گشتى پروگرامە كراوەكان دابخەن، وەك وورد Word ئىكسل Excel، وينەكىشان Paint پېش كۈزۈننەوەي كۆمپىوتەرەكتان.

ئەم کاتژمېرە

تەواوکردنى

دەرى دەخات كە نزىكەي چەنت وردگە و minutes پىيىستە بۇ

ھەمو چالاكييەك. (خەمت نەبى گەر زىاترت پى چوو، ھەموكەسېڭ

جىاوازى ھەيە لە ھەنگاوى فيرىبوندا، بەئاسانى دەبى بە رابەرىكى رەق.

چالاکى 1

40 mins

40 وردگە

لە كوتايى ئەم چالاكييەدا، زانىارىاى كۆدەكەيتەوە دەربارەي جى بەجى كىرىنى

ئەم بنچىننانى خوارەوە:

و خزمەتى كۆمپىوتەردا (Including 3.1.2)

1.1.1 داگىستانى كۆمپىوتەر ئىش پىكىردن بە پرۇڭرام و بىۋەبىي (سەلامەتى) لە بەكارهىنان

1.1.2 ھەلبىزەرنى لەپەرە بە بەكارهىنانى ناونىشان URL

1.1.3 ھەلبىزەرنى لەپەرە بە بەكارهىنانى لىينكى ووشه link words

1.1.4 جوولە لە نىيوانى لەپەرەنە لەپەرەكىندا

1.1.5 جوولە لە نىيوانى لەپەرەنە وېيدا بە بەكارهىنانى لىينكى ووشه link pictures

1.1.6 جوولە لە نىيوانى لەپەرەنە وېيدا بە بەكارهىنانى لىينكى وىئە

1.1.7 دەرچۈن لە پرۇڭرام و گۆزەنەوە كۆمپىوتەر بەشىۋەيەكى راست.

لە چوارچىوهى خوارودا، باسى بىكە چۈن كۆمپىوتەر دادەگىستىنى. باسى سەلامەتى و ئاگاداريانەي

كە دەيىكەيت بىكە، بەتايبەتى ئاگادارى كارەبا و نان و ئاو خواردىن لە تەنيشت كۆمپىوتەردا.

بەلگەی 1.1.1 و 3.1.2

□ باسی بکه لە خوارەوە چۆن ئىينتەرنېت ئىكسلۇرەر Internet Explorer دەخەيتە ئىش.

بەلگەی 1.1.2

□ ئەم لىستەيە خوارو بىتىيە لە ناونىشانى چەند وىب سایت URLs . يەكىكىان ھەلبىزىرە و تايپى بکه لەناو شىرىتى ناونىشان و برو بۇ وىب سایتەكەى.

www.bbc.co.uk >
www.lastminute.com >
www.argos.co.uk >
www.butlins.co.uk >
www.odeon.co.uk >

ئەوە ئەو لىستەيە نىيە كە

باسم ئەكىرىد!

□ يەك لەپەرە چاپ بکە. لە سەرەوى بنوسمە بەلگەي 1.1.2 , لەپەرەكە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت دواى ئەم لەپەرەدە.

كە مىوانى چەند لەپەرە ئىينتەرنېت كرد، دەشى بگەرىتەوە back بۇ لەپەرەدى پىشىو يان بەرەو پىش forward بۇ لەپەرەدى دوايى كە لەسەرى بوبىت.

لهو چوارچیوهی خوارودا، باسی بکه چون دهتوانی بیکهیت به بهکارهینانی ئینته رنیت

.Internet Explorer

بەلگى 1.1.4 (ئەم رەستانە تەواو بکە)

بۇ گەرانەوە بۇ لەپەرەپ پېشۈر كرتەيەك click بکە لە سەر .....

بۇ چونە سەر لەپەرەپ دوايى كە لەسەرى بويىت كرتەيەك click بکە لە سەر .....

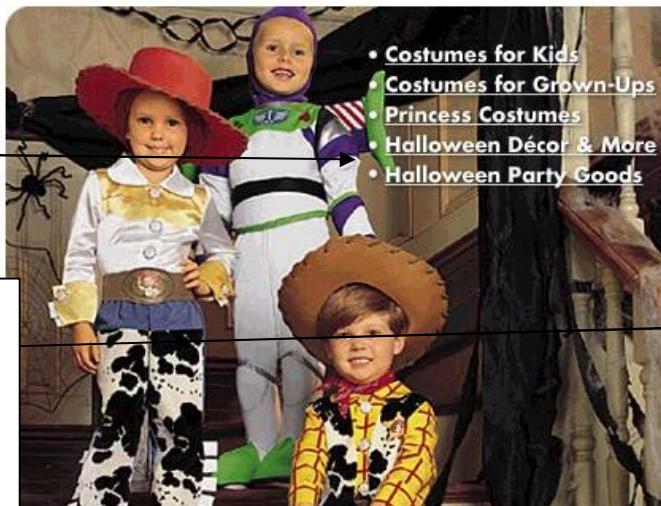
كە سەپىرى لەپەرەپ كى ويپ دەكەيت، دوو رىڭا هەيە بۇچونە سەر لەپەرەپ كى تر لەسەر ھەميشە ويپ سايت.

لهو چوارچیوهی خوارودا بنوسە چەند جۇر لينكس links ھەيە ؟

چالاکى 1.1.5

Halloween Costumes

Featuring

- Costumes for Kids
- Costumes for Grown-Ups
- Princess Costumes
- Halloween Décor & More
- Halloween Party Goods

ئەمانە لينكسن link . دەتوانى كرتەيەك click بکەيت لە سەرى بۇ رۇيىشتن بۇ لەپەرەپ كى تر كە زانىارى زىياتى تىدايە

ئەمانە لينكسن link . دەتوانى كرتەيەك click بکەيت لە سەرى بۇ رۇيىشتن بۇ لەپەرەپ كى تر كە زانىارى زىياتى تىدايە

Let the whole family dress-up as their favorite character. We have everything you need to create a fun Disney Halloween this holiday.

□ باسی بکه چون دهئچیت له پروگرامی ئینتهرنیت ئیکسپلورر – Internet Explorer و کۆمپیوتهرهکه چون به شیوه‌هیه کی راست ده کوژینیته وه.

بەلگەی 1.1.7

لیگەرانی ئینتهرنیت – شوپن دیاری کردنی زانیاری

هەلبازاردنی مەکینه‌ی گەراندن
مەکینه‌ی گەران Search Engine چیه ؟
ئینتهرنیت چەندھا ملیون لایه‌رە لە سەرە و هەمو روژیکیش له زیابونایه. کواته چون زانیاری دەدۆزیته وه ؟

گەر ناوئیشانی ویب سایته‌کە دەزانیت، ئەوکاته کیشەت نیه، ناوئیشانه‌کە تایپ بکه له ناو شریتنی ناوئیشان.

گەر ناوئیشانی ویب سایته‌کە نەزانى، يان نەزانى له کوئ ئەو زانیاریهی کە بەدوايا دەگەربیت نیشته جى بودون، ئەوکاته دەتوانی مەکینه‌ی گەران Search Engine بەکار بھینیت. مەکینه‌ی جل شتنەکە تان شکاوه

- دەگەربیت بۇ سەرباس، نوموھ "كارسازى ئاو"
- يەكىك دەدۆزیته وه له نزىكى جوتان
- دواي ئەو دووباره دەگەربیت له ناو ئەنجامى يەكم گەراندنت بۇ ئەو جۆرە مەکینه‌ی جل شتنەی کە هەتە

هەمو مەکینه‌ی گرانیک search engine کاتالۆگى لایه‌رەکانی ویب تىیدايە، له بەر ئەو دەندى کات پیویستە زیا له يەك مەکینه‌ی گەران بەکار بھینیت، بەلام له ئەنجامدا بە يەك مەکینه‌ی گراندا رازى

دەبىت و ھەميشە بەكارى دەھىنى. گشتى مەكىنەي گراندكان search engine لاپهرى يارمەتىان
ھەيە كە ئامۇرگارى و چۈنىتى گەراندىنى تىدايە.

چەند نمونە يەكى مەكىنەي گرانى search engine گەلى.

گووگل <http://www.google.com>

ياهوو [YAHOO - http://uk.yahoo.com](http://uk.yahoo.com)

ئەلتاۋىستا [ALTA VISTA - http://uk.altavista.com](http://uk.altavista.com)

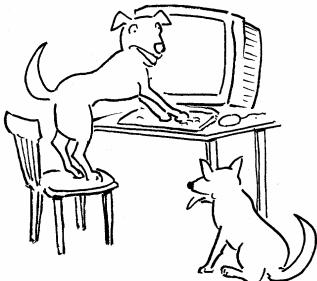
لايکوس [LYCOS - http://www.lycos.com](http://www.lycos.com)

ئېكسايت [EXCITE - http://www.excite.com](http://www.excite.com)

مەكىنەي گرانى لايکوس ؟

مەكىنەي گران جۆرى تىريشى ھەيە، وەك نومە www.yell.co.uk ھەرج كۈمپانىيەكى
بەرتانىيات بۇ دەدۇزىتەوە.

گەر پتەوېت پرسىار بکەيت ئەوكاتە مەكىنەي گرانى وەك www.ask.co.uk دەيەلىت پرسىار
بکەيت.

بەكارھىنانى مەكىنەي گران Search Engine بۇ دۆزىنەوهى زانبارى

بەگشتى لەسەر لاپهەرى مەكىنەي گەران Search Engine چوارچىوەيەكى نوسىنى box تىدايە
دەتونى ووشە پېيىسىتى تىدا بنسىت بۇ دۆزىنەوهى ئەوهى زانيارىيە بەدوايا دەگەرىت، دواي ئەوه
دەست بىنى بە دوگەمە enter يان كرتەيەك بکە لەسەر ئەو دوگەمەيە كە لە تەنيشت چوارچىوەي
نوسىنەكىيە box بۇ ئەوهى گران دەست پى بكت. مەكىنەي گەرانەك لە لاپهەكانى خۇيدا
دەگەرىت و وەك ئەنجام لىستەيەكى links لينكس بۇ ئەو لاپهەنەي كە ووشەي
پېيىسىتى تىدايە دروست دەكت و دەيكت بە لاپهەيەك. دەبىت لەو لاپهەيە ئەنجامە يابىگەرىت
لە سەرەوە تا خواروى بۇ ئەو ئەنجامانەي كە بەدوايا دەگەرىت.

كە مەكىنەي گەرانەكت search engine ئەو زانيارىيە كە بەدوايدا دەگەرىتى بۇ دۆزىتەوە (بە¹
يارمەتى تى)²، ماوهتموو لەسەرت لە لە لاپهەرى ئەنجامدا لە ناو ئەو لينكانەدا link بگەرىت. بەلام
گەر بتنەويت ئەو ئەنجامانە بھېلىتەوە بۇ كاتى تى، دەتونى ئەو لاپهەيە بپارىزى save يان
ناونىشانى لاپهەرى ئەنجام بپارىزى لە بەشى پەسەندا Favorites (ئەمە باس دەكىرىت لە چالاكى
داھاتودا، دروست كەرنى دەفتەرى ناونىشان Bookmarks).³

□ مەكىنەي گەران بەكار بھىنە بۇ دۆزىنەوهى ويىب سايىتى كۆلىچى شارى سەندرلاند the
City of Sunderland College web site

هندیک نمومه و باسکردن دهرباره مکینه کانی گهران دهوزیته و لهسر ئەم
زاتپارى <http://www.google.com> لاپه زې

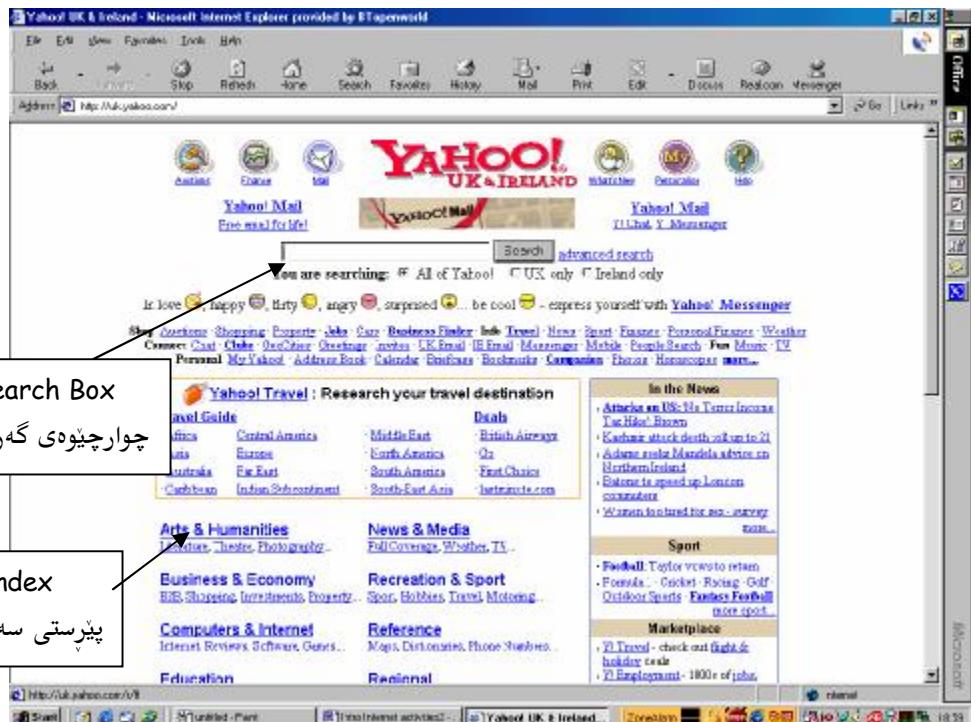
سەردانیکی چەند مکینه گهران پىشى بکە. سەرباسىك بىنوسە كە دەتۈيت بۆبىگەرىت و سەيرى
ئەنجامەكان بکە. لەوانەيە ئەنجامىكى زۇر بەۋىزىتەود، جارى واهەيە سەدەها ئەنجامە! . میواندارى
ھەندىكىيان بکە كە بەلاتەوە بايەخن.

پیّرستی سهرباسه کان Topic Index بە کاربھینه بو دۆزىنەوەی زانیارى

ئاسابىييانه، مەكىنهى search engines گەران ھەروەها دەھەلىت بگەرىت بو سەرباسىكى تايىەتى.

لە جاتى ئەوهى بو گۈراندىن ووشە بنوسىن، دەتوانىت كرتە يەك click بکەيت لە سەر سەرباسه کان
كە ئارەزومەندى زىاترى تىدایە لە سەر ئەو سەرباسه Topic
لە سەر ئېنتەرنېت.

برۇ بو مەكىنهى گەرانى ياخو.

كرتە يەك click بکە لە سەر سەرباسىك topic كە بايخە بلا تەوه و بىزانە بو كويىت

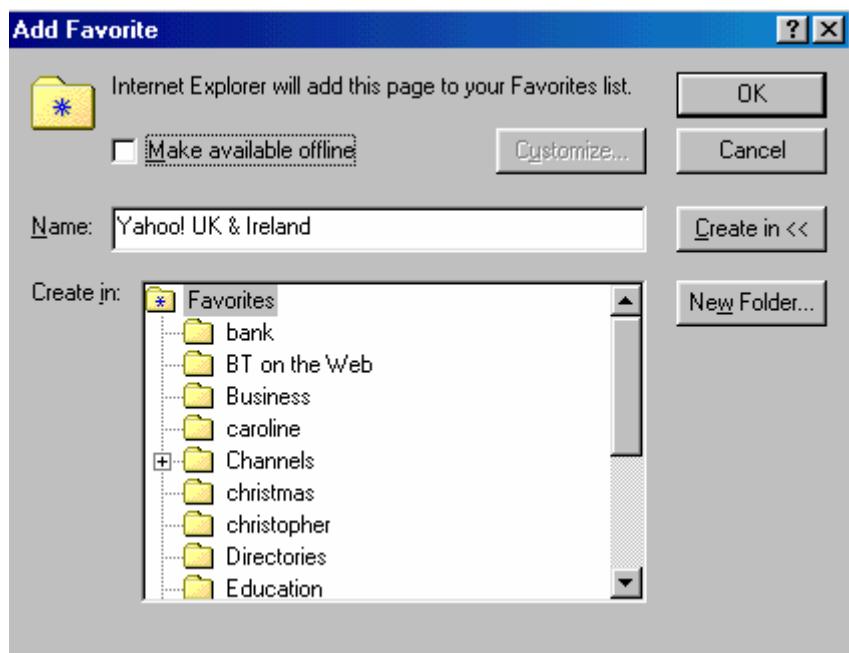
دەگەيەنى!

دروست كىرىنى دەفتەرى ناونىشان Bookmarks بو ئەو لاپەرانە و ناونىشانانە كە مىوانداريمان
كردوه.

كە لاپەرييەكى ويىبت Web page دۆزىيەوە و بۇت دەركەوت كە بەسۈددە و دەتكەوى مىواندارى
بکەيتەوه، دەتوانى ناونىشانانە كە بىپارىزى لە بەشى پەسەندى Favorites بو ئاسان كىرىنى
دۆزىنەوە لە دوار ئۆزدا.

بۇ پاراستنى ناونىشانى وىب web address كىرته يەك click بىكە لەسەر دوگىمەي پەسەند (فەيىرت) لەسەر شىرىتى ئامىرەكان toolbar لە سەرەوە، دوايى كىرته يەك بىكە لەسەر دوگىمەي Add لەو لىستەيە كە بەردەبىتە وە.

ئەم پەنجھەرەيە دەردەگەۋىت :

خانەكان folders ناتوانن ودك يەكتريپىن، كەواتە خومت نەبىت.
□ خانەيەك folder هەلىزىرە بۇ پاراستنى ناونىشانى لەپەركە و كرتىيەك click بکە لەسەر دوگىمى .OK

دەبىت مەكىنەي گەرانى ياخو yahoo search engine لە لاي چەپى شاشەكە.

ئامۇزۇڭلارى

بۇ لابىدىنى بەنجەرەي window پەسەند Favorites لای چەپ، كرتىيەك بکە لەسەر Favorites كە لەسەر شەرىتى ئامىيەتكانە toolbar . ئەمە يانلىستەكە لادەبات يان دەرى دەخات!

چەند لەپەرىيەك سوودەمەند بپارىزە لە دەفتەرى ناونىشاندا Bookmarks كە لە دواپۇردا پتەۋىت میواندارى بکەپتەوه بەخستنى بۇناو بەشى پەسەند Favorites . ئەمە رۈزگارت دەكەت لە بېرکەوتتەوهى ناونىشانەكان، ئۇ ناونىشانانە لەوانەيە زۇر درېژىن.

بەکارهێنانی دەفتەری ناونیشاندا Bookmarks بۆ بارکردن و سەیکردنی لەپەرەکان. ئیستا دەتەویت ئەو لەپەرەیە ببینیت کە پیشوا پاراستیوت لە دەفتەری ناونیشاندا Bookmarks کرتەیەك Click بکە لهسەر بەشی پەسەند Favorites ئەمە گەر خۆی نەکراپووە. ئەو linked لەپەرە بەدۆزەرەوە کە دەتەویت بیکەيتەوە و دوو کرتە بکە لهسەر لینکی ووشەکە screen words. دەبیت ئیستا لەپەرەکەت دەرکەویت له سەر شاشەکە

دوو کرتە بکە لهسەر لینک link بۆ کردنەوەی لەپەرە

چالاکی 2

له کوتایی ٿئم چالاکیههدا ، زانیاریاں کوڏدھکه یتهوه دهربارهی جي بهجي کردنی ٿئم

بنچینانهی خوارهوه: 30 وردگه

بايه خه کانت هر چيبيت،
ده توانى به شداريان
بڪهٽ لاه سهر

گهڙانه وهى ميڪانيڪيڪى
گهڻ "لها نه يه كيشى
كُومپيوٽر له پاشه رفڙڏا له
1,5 تهن زياتر نه بيت"

- 1.2.1 هلٻاردنى مهڪينهى گهڙاندن
- 1.2.2 شوين ديارى كردنى مهڪينهى گهڙان
- 1.2.3 بهكارهينانى مهڪينهى گهڙان **Search Engine** بો دؤزینهوهى زانیاري
- 1.2.4 پيٽستي سه رباسه كان **Topic Index** بهكارهينه بો دؤزينهوهى زانیاري
- 1.2.5 دروست كردنى ده فته رى ناونيشان **Bookmarks** بો ئه و لاهه و ناونيشانانهى
كه ميوانداريمان كردوه.

- 1.2.6 بهكارهينانى ده فته رى ناونيشاندا **Bookmarks** بો باركردن و سه يكردنى لاهه و كان.

ليستهٽ خوارو 3 سيناريٽي گهڙانه . **search scenarios**

لہ تهنيشت هه مو گهڙانيكه وهى خوارو بنوسه کام مهڪينهى گهڙان **search engine** بهكارهينيٽ.

1.2.1 بهلگهٽ

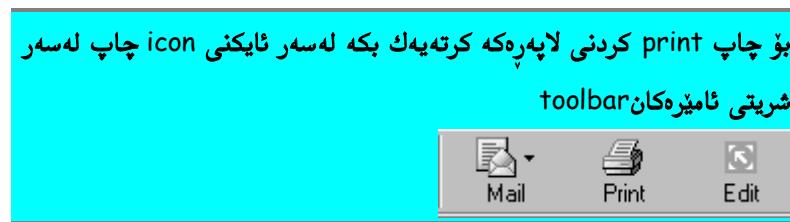
مهڪينهى گهڙان **www.yell.co.uk**, **www.ask.co.uk**, :search engine
www.google.co.uk

1. کارسازى ئاوت پيوٽسته.

2. لہ کوي ده توانم زانیاري بدؤزمه وهى سه رؤڙه پشو ? **holidays**

3. بો ئوتوموبيل بگهڙي

شوبن دیاری کردنی مهکینه‌ی گهران بکه، و هک نمونه lycos, google, yahoo چاپ وه چاپ لایه‌رکه بکه.

به لگه‌ی 1.2.2 له سه‌ره‌وهی بنوشه، لایه‌رکه کون بکه و بیخه‌ره ناو فایله‌کت دواي ئه‌م لایه‌ریه.

ئیستا بُو سی شتی ده‌گه‌پیت به به‌کارهینانی مهکینه‌ی گهران.

شوبن دیاری کردنی مهکینه‌ی گهران‌ت کردوه. له چوارچیوه‌ی گهرانا search box يه‌کیک له سه‌رباسانه‌ی خوارو بنوشه يان سه‌رباسیکی خوت بنوشه:

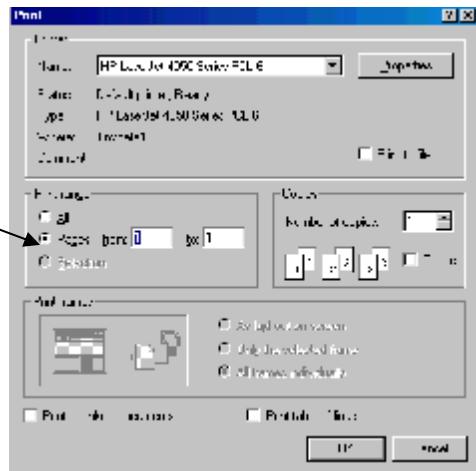
- holiday
- sports car
- Asda

. Go کرته‌یه که لایه‌ر دوگمه‌ی گهران Search يان دوگمه‌ی گو .

ته‌نها چاپی ئه‌نجامی يه‌که م لایه‌ری گهران‌هکه‌ت search بکه.

ئەم ئارەزوو ويستە
ھەلپىرە و بنوسە
1. ئەم 1 to 1
دلىيات دەكات كە
تەنها يەكەم لايپەزە
چاپ دەبىت.

بەلكەى 1.2.3 لەكەل ئەسەرپاسەي **topic** بۇي گەرایت لە سەرەوە بنوسە، لايپەزە كە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت دواى ئەم لايپەزەيە.

مەكىنەي گەران **search engine** بەكاربەينە بۇ گەران بە دواى دوو سەرپاسدا topics. جارىكى تر، چاپى ئەنجامى يەكەم لايپەزە گەرانەكت search box بکە و بىخەرە ناو فايىلەكەوە. لە بىرتىپتىت بەلكەى 1.2.3 لە سەرەوەيە بنوسە ! .

ئىستا 3 ئەنجامى گەرانىت دەست دەكەۋىت.

بايەخەكانت ھەرجىبىت،
دەتوانى بەشداريان بکەيت
لەسەر ئىنتەرنېت.

پېرىستى سەرپاسەكان Topic Index لە مەكىنەكانى گەراندا
ئىستا لايپەزە مەكىنەي گەرانى ياهو (uk.yahoo.com) ياخىدا

بارىكەرەوە

دەبىنېت كە سەرپاسى **topic** چىاواز دەردكەۋىت لە ژىز چوارچىۋەي گەران search box
سەرپاسىك **topic** ھەلپىرە لە پېرىستەدا **index**. لە چوارچىۋە خوارودا ئەو

سەرپاسە **topic** بنوسە كە بۇي چوپىت لەكەل ناونىشانى ئەو لايپەزەيە مىواندارىت كرد
لە هەمىشە سەرپاسدا **topic**.

1.2.4 به لگه‌ی

Topic	نامه‌ی شناسانی لپ‌توب ویب	Web Page
Address	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....

به به کاره‌ینانی دوگمه‌ی **Back** چاریکی دی می‌وانداری ئەو لپ‌توبانه بکه‌رهوھ کە پیشتر له‌سەری بوبیت يان يەکیك لە نامه‌ی شناسانانه چالاکى پیشۇ بنوسي. 3 لپ‌توب بپاریزە بۇ ناو .**Favorites** به‌شى لیسته‌ی پەسند

باسى بکه چۆن 3 لپ‌توب دەباریزیت له‌گەل نامه‌ی شناسانه‌کانى ویب.

1.2.5 به لگه‌ی

دەتوانى نامه‌ی شناسان لپ‌توب بپاریزیت به

.....
.....

ئەو 3 لپ‌توبیه نامه‌ی شناسانه‌کەيم پاراست ئەمانەن

- 1.
- 2.
- 3.

برو بو همویه کیاک لهو لایپر انہی که پاراستکراوه. له چوار چیوهی خوارودا بنوسه چون
ده توانیت ئهو لایپر انہ بار بکهیت به به کارهیت نانی بهشی په سند **Favorite**
دەفتەری ناو نیشان. **bookmark**

بەلگەی 1.2.6

بۆ بار کردنی ئهو لایپر انہ که پار استوته من دەبى **I bookmarked**

لیگه رانی ئینته رنیت - پاراستن و چاپی زانیاری

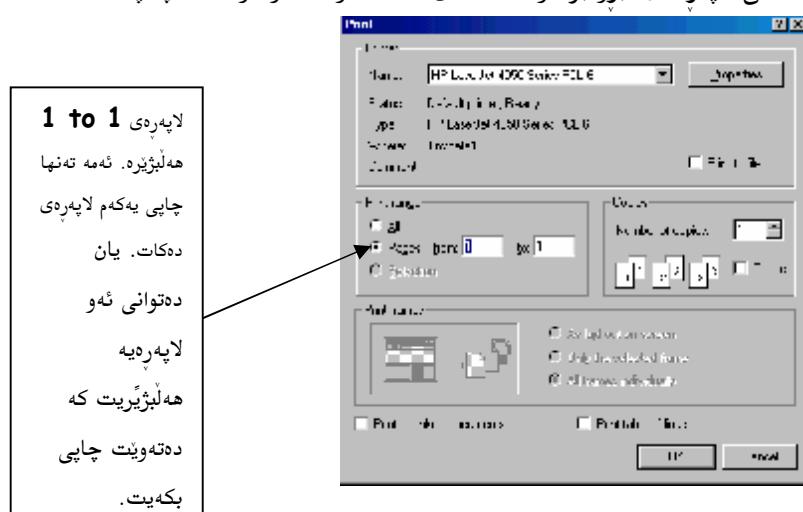
چاپی لپه رهی و وب

بۇ ئوهى چاپى لپه رهی و وب بىكەن دەتوانن كرته يەك click بىكەن لەسەر ئايىنى چاپ .toolbar icon لەسەر شريتى ئامىرىكەن

ھەرچۈنىك بىت، گەر ويستت تەنها يەكم لپه ره يان لپه ره يەكى تايىبەت چاپ بىكەيت لەباتى

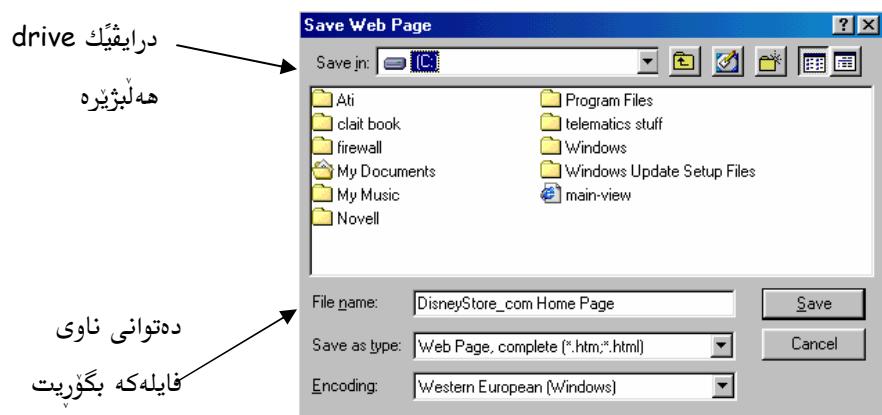
ئوهى گشتى لپه ره كەن، بۇ بۇ دوگىمەي فايلى File دواى ئەو دوگىمەي چاپ

پاراستنى لپه رهی و وب

بۇ پاراستنى save لپه ره بۇ سەر هارد دىسک يان فلۆپىي دىسک floppy disk ، زۆر لە پاراستنى به لگەنامەي وورد Word document دەچىت.

فایل **File** هه لبیزیره دواى ئەو پاراستن وەك **Save As**. بەمە پەنجەرە خوارو دەکاتەوه:

ئەم پەنجەرە يە **window** ئۆتۆماتىكى لەپەرەكە ئەپارىزى **Save** وەك لەپەرەي **html** (لەپەرەي **وېپ**، كرتەيەك بکە لەسەر **Save**

گەران بۇ نوسراو **text** لە ناو لەپەرەي وېبدا

كاتى واھەيە وېب سايىتكەت **web site** برىتىيە لە زىا لە 20 لەپەرە. گەران بۇ ووشەيەك زۇر ئىشىيىكى قورسە و درېزە.

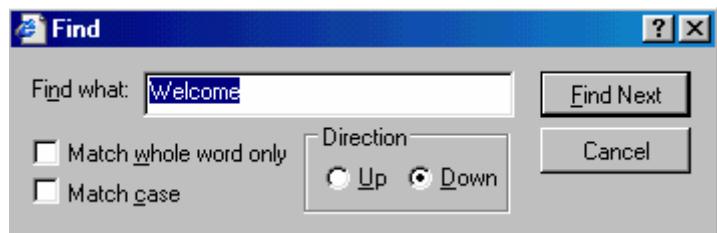
□ لەپەرەيەك بار بکە و سەيرىكە. ووشەيەكى وا ئامادە بکە كە دەزانى لە ناو لەپەرەكەدا هەلدەكەۋىت، ئەمەش بۇ تاقىكىردىنەوەي ئىشىكردىنى رېيىمەكەيە.

□ كرتەيەك بکە لەسەر **Edit** دواى ئەو دۆزىنەوە **Find** هەلبىزىرە

پەنجەرەيەكى تازە دەردەكەۋىت

□ ئەو ووشەيە بنوسە كە دەتەوى بۇيى بگەرىپەت و كرتەيەك **click** بکە لەسەر دوگەمى **Find Next**

دەتوانانی كرته بکەيت لە سەر دوگمەي **Find Next** تا گەران بە هەمو لايپرەكانا تىپەرىيەت.

نوسراو روونوس(كۆپى) **Copy** بکە

دەتوانى نوسراوى **text** لايپرەي وىب كۆپى **copy** بکەيت و بلکىنەت **paste** بۇ ناو پروگرامى **Word** يان بۇ ناو هەر پروگرامىكى تر.

ئەمە يارمەتىيەكى بەكارە، گەر نەتەۋىت گشتى لايپرەكە بپارىزى **save** يان چاپ بکەيت بەلام پىتەۋىت بەشىكى بچىكەلەي بىرگەكە **paragraph** بەكارىھىنىت.

 لە لايپرەيى كە كردوتەوه، بەشىكى نوسراوه **text** ھەلىپىزىرە بە جولانى تىرىكە بۇ سەر سەرتايى نوسراوهكە كە دەتەۋىت كۆپى **copy** بکەيت. كرته يەك بکە و پەنجە لە دەگمەي چەپى مشكۇلەكەت **mouse** ھەل مەگرە تا ئەو بەشەي نوسراوهكە ھەلەپىزىرە كە دەتەۋىت.

 بۇ بۇ ئامادەكەر **Edit** و كۆپى **Copy** ھەلىپىزىرە لە لىستەيەكى كە بەردەبىتەوه. نوسراوهكە ئىستا كۆپى بۇ ناو ھەلگىرى كاتى **clipboard** نادىyar لە بىرى كۆمپىوتەرەكەدا.

لكاندى **Word** نوسراوه بۇناو وورد **Paste**

 پروگرامى وورد بکەرەوە و لايپرەيەكى نوي ھەلىپىزىرە. بۇ بۇ ئامادەكەر **Edit** وەك ئەوهى لە چارى پېشودا كردىت بەلام ئەم چارە لە شريتى ئاميرگەي پروگرامى وۇردا **Paste** كرته يەك بکە لە سەر لكاندى **Toolbar**.

ئىستا دەبىت ئەو نوسراوه **text** كە كۆپىت كرد دەركەۋىت لە سەر شاشەكەت **screen**

ثاموزگاری

ئاسایی پانه ئو نوسراوه‌ی text که کۆپید کرد لە لاپرەھى وېبکەوە web دەردەکەۋېت لە بەلگەنامەی وۇردا page بەھەمان شىۋە، وەك نمونە كۆتايى پستەيمەك لەوانەيە كورت و شىۋۇور بىت. Try formatting the text so that it looks better and fits across the width of the page. ھەول بەد نوسراوه‌کە چاك بکە بۇ ئەوهى شىۋە و درېزى لاپرەكە پېرىكەتەوە.

Awareness of Copyright هوشيارى مافى لهچاپدان و بلاوكىرنەوە

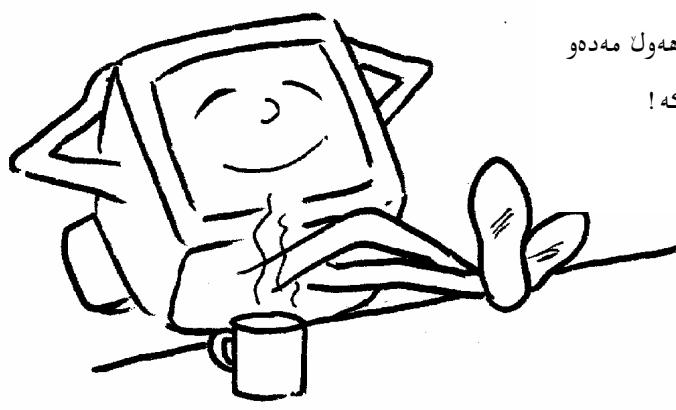
ياسايى مافى لهچاپدان و بلاوكىرنەوە Copyright دەستەبەركارا يەھىجى دروستكاري رېيک بىكەت، يان دروستكەرەن دادەرېتى لە بىنەرەتى كارىيەتى تر. گەر شتىكەت دروستكەرەن دەتوانى كۆپى Copy بىكەت، يان دروستكەرەن دەتوانىت بىيار بەدەيت كى دەتوانى كۆپى Copy بىكەت و شىۋە كۆپىكەنەكەي دىيارى بکەيت.

ياسايىكى سادەي ئەوهى پەيوندى ھەيە بە ئىنتەرنېتەوە. گەر خۆت نەدنوسىيە و دەتەۋېت چارىيە تر چاپى بکەيتەوە، لە دروستكارەكە بېرسە. ئەمە بىرىتىھە لە وېنە و نوسىن و مۇسۇقا يان دەنگ، ئەندىشەوېنە و ھەر بەشىكى ترى لەپرەكەنلىقى وېب WebPages . خاھونى چەند وېب سايىتىك sites كە وېنە ئەكتەرى فىلم و بەرnamەي تەلەفزيون دەخەن سەر لەپرەكەنلىقى سەيريان لى دى كە نامەيان بۇ دېت لە پارىزەرەوە كە داوايان لى دەكەن ئە و مادانەي مافى لهچاپدان و بلاوكىرنەوەيان copyright ھەيە و بى مۇلەت بەكارى دەھىنن لايەرن لە لەپرەكەنلىقى.

بەلام نائومىددەمە، گەر دەتۈيت ھەندى شەت بەكار بېيىنەت لە وېب سايىتى web sites ترەوە. نامەيەك بنوسە بە پېستى ئەلەكتۇرۇنى بۇ تۆرەوانى webmaster لەپرەكە (دروستكارى وېب سايىتەكە) و داواي مۇلەتلى بکە. زۇربەي كات ئە و مۇلەتەت دەيەنى.

پشۇو بەدە. ھەول مەددو

زۇر كار مەكە!

چالاکی 3

له کوتایی ئەم چالاکیيەدا ، زانیاریای کۆدەكەيتەوە دەربارەی جىَ بەجىَ كردنى ئەم

بنچینانەی خوارەوە: 25 وردگە

1.3.1 چاپى لابەرەي وېب

1.3.2 پاراستنى لابەرەي وېب Web Pages بۇ سەر دىسک Disk

1.3.3 گەران بۇ نوسراو text لە ناو لابەرەي وېبىدا

1.3.4 نوسراو روونوس(كۆپى) Copy بىكە

1.3.5 لكاندىنى Paste نوسراوه له لابەرەي وېبەوە web page بۇ ناو پرۇڭرامى وورد Word

گۈئىم لېبىوه كەوا

كەس نەمردۇ له

پىداكەوتىنى

كۆمپىيوتەركەدا

برۇ بۇ ئەو سى لابەرەيەي پېشىو كە ناونىشانەكانيامان پاراست. دەتوانى بە ئارەزوی خوت

سى لابەرە هەللىشىرىت ! يەڭ چاپ لە ھەر سى لابەرەكە بىكە. بەلام چاپى print تەنها

يەكەم لابەرە بىكە.

بەلگەي 1.3.1 لە سەرەوەي ھەمو لابەرەيەك بنوسە، لابەرەكە كون بىكە و بىخەرە ناو

فايىلەكت، دواي ئەم لابەرەي

ئىستا ئەو سى لابەرەيەي كە ناونىشانەكانيامان پاراست، بىارىزە بۇ سەر درايىقى C drive

بەلگەي 1.3.2

لابەرەكەنى وېبم web pages پاراست لە سەر درايىقى C drive بە

سەيرى ئەو سى لاپەرەيە چاپت كرد بکە. ووشەيەك هەلبىزىرە بۇ گەرانى لە ھەرىيەكىك لە لاپەرەكان.

ھەرىيەكىك لە كان بە رىز بارىكە و بۇ ووشەكە بگەرى . search

لە چوارچىيە خوارودا باسى بکە بۇ كام ووشەيە گەرايت و چۈن كردت.

بەلگەي 1.3.3

لەپەرەيە وېب	روودان	ووشەيە كە بۇي گىرىايت
	.1	
	.2	
	.3	

توانيم بۇ ووشە بگەرىم لە ھەرىيەكىك لە لەپەرەكاندا بە.....

بە بەكارھىنانى ھەر ئەو 3 لەپەرەيە وېبە web page كە چاپت print كرد، نوسراو copy كۆپى بکە لە ھەرىيەكىك لە لەپەرەكان، (دوو رىستە) دواي ئەوه نوسراوهەكە بىانلىكىنە word document بە بەلگەنامەيەكى paste نويى پرۇڭرامى وۇردهوه.

بەلگەنامەي وۇردهكەت ئىستا دەبىيەت سى بەشى نوسراوهى تىدابىت.

بەلگەنامەكەي وۇردد چاپ بکە. بەلگەي 1.3.5 لە سەرەوهى ھەمو لەپەرەيەك بىنسە،

لەپەرەكە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواي ئەم لەپەرەيە .

بەكەم نىشانەيى

كۆنبوونى كۆمپىوتەر

چىيە ؟

بىرچۈنەوه!

له چوارچیوهی خوارودا بنوسه چون کوپی copy نوسراوه text بۇ ناو ھەلگىرى كاتى .Word و لكاندى clipboard بۇ ناو بەلگەنامەسى وۇرد

بەلگەى 1.3.4

نوسراؤكەم copy كۈپىي text كەم لەپەرەي وېبەوە بە يەكەم

دوای ئەوه نوسراوه كەم text لكاند paste بۇ ناو وۇرد بە

ناردن و وەرگرتنى پۆستى ئەلەكترونى - هوشيارى

پيشاندان و تىڭەيشتى بېرۈكەى پۆستى ئەلەكترونى email

"Did you get my
email saying I would
telephone you?"

بى جىاوازى لە كام ولاتە دەزىت، نرخى پەيوەندىكىردن بە پۆستى ئەلەكترونى email ھەر نرخى پەيوەندى تەلەفونى خۆمالىيە (بۇ ھەردووكىيان ناردن و وەرگرتنى پۆستى ئەلەكترونى، ئەمە گەر يەكىكىيان يان ھەردووكىيان گەيشتنىيان بە ئىنتەرنېت بە خۇرایى نەيىت).

پۆستى ئەلەكترونى e-mail رىگايىكى مەزىن بۇ پەيوەندىكىردن لەگەل خەلکا لە سەرتاسەى چىهاندا، رىگايىكى خىرا و ھەرزانە نەك وەك فەرمانگەي پۆست، ناردن و گەشتىنى پۆست ئەلەكترونى رۆزانە 24 سەعات و ھەفتانە 7 رۆز كاردەكەت. هوشيارىبە ئەمە وەك نامەي ئاسابى نىيە، پۆستى ئەلەكترونى تايىبەت نىيە. بەكارھىنانى پۆستى ئەلەكترونى، وەك نوسىينى كارت وايە. خۇتلاادە لە نوسىينى زانيارى نەيىنلى لە ئى مەيلەكانتا تا نامەكەت شفە نەكەيت encrypt

پۆستى ئەلەكترونى e-mail زۇر خىرايە بەلام گەر بىيۆسەتت بە ناردنى زانيارىكى پېتۈسەت و گىرنگ بۇ يەكىكى، دەتوانى تەلەفون بەكار بەھىنەيت و پىئى راگەيەنەيت كەوا نامەي ئەلەكترونىيت بۇ ناردوھ. دەتوانىيت پۆستى ئەلەكترونى e-mail بىنېرىت بەلام وەرگەكە پىئى ناگات تا پەيوەندى نەكەن بە

خزمەتكاری ئى مەيلەكەيەوە email service، ئەگەر ئەمە پەيوەندىيانە زۇزو دووبارە نەكتەوه، ئەو زانىاريانەى كە پىيى دەگات لەوانەيە نەختىك كۆن بىت.

بۇ ئەوهى بتوانىت پۇستى ئەلەكترونى **e-mail** بىنيرىت و ورىبىگرىت دەبىت ناونىشانى پۇستى ئەلەكترونىت (ئى مەيل email) خوتت هەبىت، ناونىشانى پۇستى ئەلەكترونى لەمە دەچىت :

John.smith@hotmail.com

گەر بىتمەيت ئەم ناونىشانە بخويىنىتەوە، دەلىت "جۇن سەيىت ئەت (@) ھۆتمەيل دۆت (.) كۆم جۇن سەيىت john.smith ناوى بەكارهينەرەكەيە

دەخويىنرىتەوە بە "ئەت" بە كوردى "برە" @

ناوى دۆمەين domain name يان ئى مەيل email بەخشەر ھۆتمەيل hotmail دەخويىنرىتەوە بە "دۆت" بە كوردى "خال" •

كۆم com واتا، ناوى ئەم دۆمەينه domain name دەگەريتەوە بۇ كۆمپانيا. ئەوانەي كۆتايان دىيىت بە "co.uk" يان "org" يان "org.uk" يان "org.uk" واتا كۆمپانيا يان رىخراو، "uk" واتا لە ولاتى بەریتانيا نىشتەجىن.

زۇر بەخشەرى پۇستى ئەلەكترونى email providers ھەيە و دەتوانىت زىيا لە يەك دانەت ھەبىت. كۆمپانىاي ISP (بەخشەرى پەيوەندى ئىنتەرنېت) دەيلەلىت پۇستى ئەلەكترونى خۇت ھەلبىرىت و دەتوانىت ھەروەها پۇستى email ترىيشت ھەبىت لە رىڭايى رېيىمى پۇستى خۇرایى وەك ياهو Yahoo و ھۆتمەيل Hotmail. بۇ پەيوەندى لەگەل حسابى پۇستەكەدا دەبىت وەك يەكم مىواندارى لەپەرەدە وېب سايىتى web site بەخشەرەكە بىكەيت و لىكەران بىكەيت بۇ بەشى ئىمزاى چونەزورەوە sign in ئەمە گەر پەيوەندى راستەوخۆي ناونىشانى ئىنتەرنېتت نەبىت.

فەرمان -
مال ئەوه شۇنىيەيە

كە (@)
ھەلدەواسى

ھەلبىاردن و ئىش پىكىردن بە پروگرامى يۈستى ئەلەكترونى email
لەم خولەدا دەچىن و حسابىكى پۇستى ئەلەكترونى لە ھۆتمەيل hotmail دادەمەزىنەن
ئىنتەرنېتت ئىكسپلۇرور Internet Explorer بکەرەوە و ناونىشانى تىدا بنوسە و دەست بىنى بە دەگەمى enter www.hotmail.co.uk بۇ چونەسەر لەپەرەكە.

دەبىت ئەم لايپزىرىي خوارو بىبىنېت لە سەر شاشەكەت :

كرتهيدك click بکه لەسەر **Sign Up** (ئىمزا دەمەزىنەن) لەزىر بەشى نوي لە **New to Hotmail?** دا

پسولەي نوسينى registration form ھۆتمەيل دەردەكەۋېت.
Zaniyarى دەربارەي خۇت بەدە و كرتهيدك click بکه لە سەر **Sign Up**

لە سەر شاشەي **Congratulations!** (پېرۇزىيابى لى كىرىن) كرتهيدك click بکه لە سەر **continue at** (بەردەواام بە)

مەرجەكان بەكارھىنان بخوينەرەوە و كرتهيدك بکه لەسەر **I accept** (من قايىم)

دواى ئەوه چەند ھەلبىزاردەيەكت دەداتى بۇ چەند ھاوبەش كىرىنىك لە وەرگەتنى پۆستى ئەلەكترونى خوراىي لە چەند ويىب سايىتهەوە.
ئەوهى دەتەۋىتتەن بەلىانبىزىرە و كرتهيدك بکه لە سەر **Continue** (بەردەواام بە)

دەبىت ئەم لايپزىرىي خوارو بىبىنېت لە سەر شاشەكەت :

لابرهی نامه‌ی گهیشتو دهکریتهوه **Inbox** . کرتديهك بکه له سه‌ر پوستی به خيّرهاتن

ب کردنده‌وهی و خوینندنه‌وهی **Welcome mail**

چالاکی 4

له کوتایی ئەم چالاکییهدا ، زانیاریای كۆزدەكەپتەوه دەربارەی جى بەجي كردنى ئەم

چىنانه‌ی خواره‌وهی: 20 وردگە

► 2.1.1 پيشاندان و تىگەيىشتى بېرىكەی پوستى ئەلەكترونى **email**

► 2.1.2 هەلبىزادن و ئىش پىكىردن به پروگرامى يوستى ئەلەكترونى **email**

□ باسى بېرىكەی پوستى ئەلەكترونى **electronic mail** بکه. چۈن پوست دەنيرىت و

وەريده‌گرىت؟ كەى دەتوانى كەسىك پوستەكانى ورېگرىت؟ چەند رىستەيەك بنوسە.

2.1.1 بهلگەی

ھەلە - چاوت چى

بەسەر دى دواى

15 وردگە

سەيركىرنى شاشەى

پچوکى كۆمپىوتەرى

□ ئىستا دەبىت حسابىكى يوستى ئەلەكترونى كردىتەوه به بەكارهينانى هوٽمهيل

گەر نەتكەردىتەوه، بېرى بۇ **hotmail**. www.hotmail.co.uk ، كرتديهك بکه

لەسەر. (سەيرى بەشى **New to Hotmail, Sign up**)

بە پروگرامى يوستى ئەلەكترونى **(email)**

له چوارچیوهی خوارودا باسی بکه چون حسابی پوستی ئەلەكترونى دەكەيتەوھ.

بەلگەي 2.1.2

ناردن و ورگرتنى پوستى ئەلەكترونى- ورگرتنى نامە

خويىندنهوهى نامەي پوستى ئەلەكترونى

- دلىابه كەوا **Inbox** (نامەي گەشتو) ھەلبازاردوھ و لەناويايت. دەبىت چەند نامەي **email** پوستى ئەلەكترونى بىبىنیت. كرتەيەك **click** بکە لەسەر ناوى پوست نوسەر كە كە خەت لەزېرە.

ئىستا دەبىت نامەكە لەسەر شاشەكە بىت

- دامەززاننى خانە **Folders** بۇ پاراستنى پوستى ئەلەكترونى **Email** لە ناویدا.
- كرتەيەك بکە لەسەر دوگمەي **Create Folder** كە لە لا چەپى خواروی شاشەكەدايە.
- فېرىكىرنەكان **instructions** بەكارىبىنە. خانەيەك **folder** دروست بکە و ناوى بنى **OK** و كرتەيەك بکە لەسەر **Personal**

ئىستا دەبىت ھەمو خانەكان **folder** بىبىنیت، تەنانەت خانەي نوبىكەيش **Personal**

☐ Folder	Messages	New	Size
<u>Inbox</u>	1	1	1k
<u>Sent Messages</u>	0	0	0k
<u>Drafts</u>	0	0	0k
<u>Trash Can</u>	[Empty] 0	0	0k
<u>Junk Mail</u>	[Empty] 0	0	0k
☒ Personal	0	0	0k
Total	1	1	1k

گویزانه‌وهی نامه‌کان messages بو ناو خانه‌کان folders

بو ئوهی بتوانیت نامه message بگویزیته وه بو ناو خانه folder ، كرته يهك click بکه له سه رئه و چوارچیوه پچکوله يهی ته نیشت نامه که بو هه لبڑاردنی (V ده رده که ویت). دواي ئوهه كرته يهك بکه له سه ره بشهی تیر بو خواره وه downward arrow بو ده رکه وتنی لیسته يهی به ردانه وه که ناوی همه خانه کانی folders تیدایه. خانه يهك هه لبڑرہ بو گویزانه‌وهی move پوسته کانت email بو ناوی.

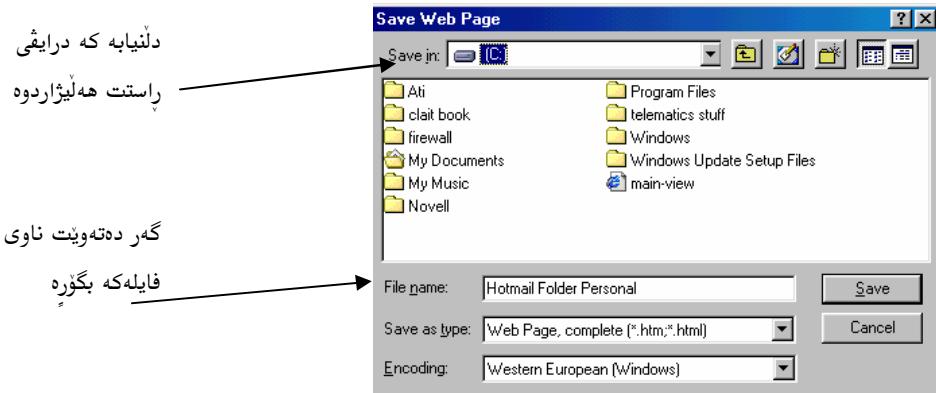
ئه و شاشه يهی که ده رده که ویت ده خات که وا ئه م خانه يه هیچ نامه‌ی تیدا نیه (there are no messages in this folder)

چەند نامه يهك بگویزه ده وه move تایبەت بو ئوهی خانه‌ی نامه‌ی گېشتو پې نې بىنت له نامه‌ی زیا. inbox

پاراستنی نامه‌کان بو سه ر دیسک disk ده توانيت نامه‌کانت بپارىزى بو سه ر درايى C (هارد دیسک) يان بو سه ر درايى A (floppy disk) .

□ که نامه‌کەت خويىندوه كرته يهك بکه له سه ر فايل File دواي ئه و Save As پاراستن . وهك .

ھم پەنجەره يهی خوارو ده رده که ویت :

□ كرتەيەك بکە لە سەر دوگمەي **Save** بۇ پاراستنى پۇستە ئەلەكتىرونىيەكە.

سېرىنەوەي نامەكان

□ ئەو نامەيەي دەتەویت بسىرىتەوە هەلبىزىرە و كرتەيەك بکە لە سەر دوگمەي سېرىن

Delete

چاپكىردىنى نامەكان

□ نامەيەك بکەرەوە

برۇ بۇ فايل **File** دواي ئەوە **Print** هەلبىزىرە و كرتەيەك بکە لە سەر

يان كرتەيەك بکە لە سەر دوگمەي چاپ **print** لە سەر شرىيتى ئامىزەكان **toolbar**

رېبىكەوە لەگەل مامۇستاي فىرىبون لە دورووە يان لەگەل براادرىكتا بۇ ئەوەي ھەندىئەك پۇستى ئەلەكتىرونىيت بۇ بنىرى بۇ ئەوەي بتوانىت چالاکى داھاتۇ تەواو بکەيت.

چالاکی 5

تیبینی: ئەم چالاکىيە بىرىتىيە لە خويندنەوەي پۆستى ئەلەكترونېيە كە پىتىگەيشتۇر، دلىابە كەوا لە بەشى نامەي كەشتودا دەبىت بەلايانى كەمدوھ 3 پۆستى ئەلەكترونى تىدابىت پىش ئەوەي دەستت پى بىكەيت بەم چالاکىيە.

20 و دىگە

لە كوتايى ئەم چالاکىيەدا ، زانيارىيائى كۆدەكەيتەوە دەربارەي جى به جى كىرىنى ئەم بىنچىنانە خوارەوە:

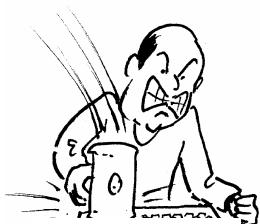
- 2.2.1 خويندنەوەي نامەي پۆستى ئەلەكترونى
- 2.2.2 گۈزىانەوەي نامەكان بۇ شوپىنى تايىبەتى
- 2.2.3 پاراستنى نامەكان بۇ سەر دىسک disk
- 2.1.3 دامەزراننى خانە Folders بۇ پاراستنى پۆستى ئەلەكترونى Email لە ناويدا.

□ باسى بىكە چۈن دەچىتە ناو حسابەكەتەوە لە هوٽ مەيل hotmail account بۇ خويندنەوەي نامەكانى پۆستى ئەلەكترونى.

بەلگەي 2.2.1

□ له چوارچیوهی خولرودا باسی يكه چون نامه کانی پوست ثلهکترونی دهپاریزیت بُو سه ر

دراييفي C (هارد ديسل)

بههيز له پيت
لېدەرەكت مەدد،
ئازاري ئەگات!

بەلكەي 2.2.3

□ دوو خانەي folders نوي دروست بکه. چاپي شاشەي خانەکانى هۆت مەيل Hotmail

بکه به خانە نويكانه وە كە دروستت كرد. بەلكەي 2.1.3 لە سەرەوهى هەمو لەپەرەيەك بنوسە، لەپەرەكە كون بکه و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواي ئەم لەپەرەيە.

Disk Space -

The final
frontier

بۇشامى ديسك-
كۆتايى سنورە.

□ دوو نامەي پوست بگۈزەرەوە بُو ئەو دوو خانە نوييەي.

□ چاپي شاشەي خانەکانى هۆت مەيل Hotmail بکه، ئەوي ژمارەي نامەکان و خانەکان

پيشان ده دات. بەلكەي 2.2.2 لە سەرەوهى هەمو لەپەرەيەك بنوسە، لەپەرەكە كون بکه و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواي ئەم لەپەرەيە.

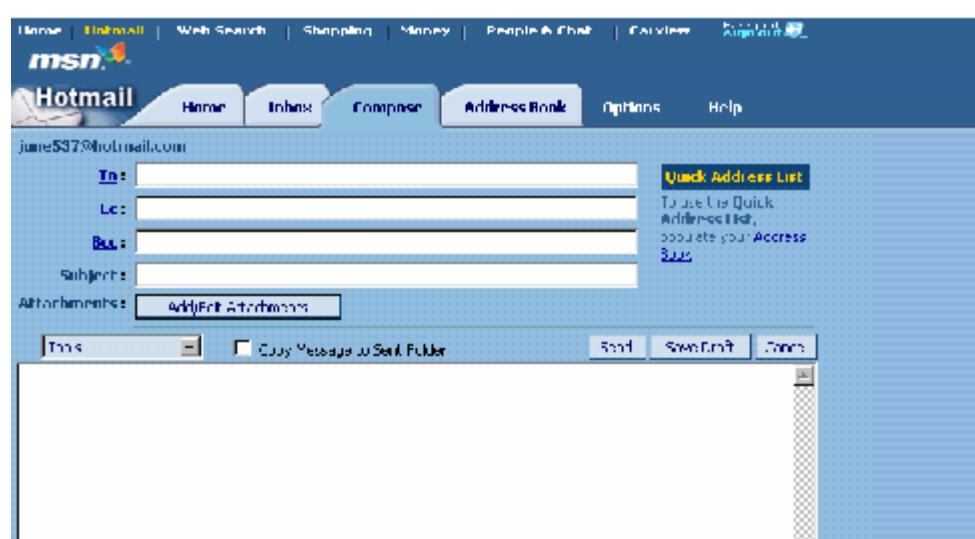
بەلكەي 2.2.4

□ له چوارچیوهی خوارودا باسی بکه چون نامەي پوستى ئەلەكترونى دەسىرىتەوە

□ چاپی ئەو 3 نامەيەي بۆت ھات بکە. بەلگەي 2.2.5 لە سەرەوەي ھەمو لايپرەيك بنوسە، لايپرەكە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواى ئەم لايپرەيە.

ناردن و ورگرتنى پۆستى ئەلەكترونى - ناردىنى نامە

دروست كردن و ناردىنى نامە پۆستى ئەلەكترونى كرتەيەك بکە لەسەر **Compose** دەبىت ئەو شاشەي خوارو بىبىنەت.

□ كرتەيەك Click بکە لەسەر ئەو پەنجەرەيەي تەنيشت **To:** (بۇ) وە ناونىشانى پۆستى ئەلەكترونى **email address** بىرادەرىكتى تىدا بنوسە يان ناونىشانى مامۆستاكەتى (فېرىبۇن لە دورەوە) تىدا بنوسە.

گەرتەۋىت رونووسىكى (كۆپىيەكى **copy**) ئەو نامەيە بىنېرىت بۇ كەسىكى تر، ناونىشانى پۆستى ئەلەكترونىيەكەي **Bcc:** **email address** بىносە لە پەنجەرەيەي تەنيشت

پەنجەرەيەي تەنيشت **Bcc:** دەيەلىت كۆپىيەكى (**blind carbon copy**) ئەو نامەيە بىنېرىت بۇ كەسىكى تر، واتا، ئەوهى ئەو پۆستە ئەلەكترونىيەي پىندەكت نازانىت كە كۆپىيەك **copy** لە نامەيە كە پىئى گەشتوه ھەروەها نارداروھ بۇ كەسىكى ترىيش.

هه میشه بابهتی subject نامه کدت بنوشه. كرته يهك Click بکه له سهر پنهنجه رهی

سه رهکی و نامه کدت بنوشه.

نامه کاري

گهر بتھویت کوپیيک له نامه کدی که دهینیری بچیتنه ناو خانهی folder نامهی ناردواوهو (sent messages) كرته يهك بکه له سهر چوارچیوهی لای سهرو بو هه لیزاردنی (Copy Message to Sent Folder)

كرته يهك بکه له سهر دوگمهی بینیره Send

ولام دانهوهی نامه

به کارهینانی Reply خیراترین ریکایه بو ولام دانهوهی نامه يهك که پیت گه يشتوه.

که نامه يهك ده خوینیته و ده تھویت ولامی بدھيته و ده، كرته يهك بکه له سهر دوگمهی ولام له سه روی نامه که دا.

ناوي خوت ده دوزيته و ده چوارچیوهی (له کیوه)، ئوتوماتيكي ناو نيشانهی پوسته ئه له كترونيه که دا

تیدا يه. ئه نامه يهی که پیت گه يشتوه شی تیدا يه بو ئه ووهی و هرگری نامه که بزانیت ولامی کام

نامه بهی ئه ووت داوه تھو ده

ده چون له نامه يه کی دروست کراو

که نامه يه کت نوسی به لام بريارت دا نهينيريت، ده تواني ده چيت له نامه که به

cancel کرته يهك بکه له سهر دوگمهی هه لووه شانه و ده

دەرچون لە پروگرامى پۆستى ئەلەكترونى بەشىوه يەرى راست.
كىرتهيەك بکە لەسەر **Passport Sign Out** (ئىمزاى دەرچونى گەشتىنامە) لە لاي راستى سەرەوەدى شاشەكە. دواى ئەود دەبىت شاشە دەرچون بېبىنيت، دەيسەلىنى كە شىۋەدى راستى دەرچونت لە حسابى بپۇستى ئەلەكترونىيەكتە.

Activity 6 چالاکى

تىبىينى: ئەم چالاکىيە بىرىتىه لە ولام دانەوەدى پۆستى ئەلەكترونىيە كە پىتىكە يىشتەوە. دىلىابە كەوا لە بەشى نامەى كەشتودا دەبىت بەلايانى كەمەو 3 پۆستى ئەلەكترونىي تىدا بىت پىش ئەوەدى دەست بىي بکەيت بەم چالاکىيە.

لە كوتايى ئەم چالاکىيەدا، زانىارىيائى كۆدەكەيتەوە دەربارە جى بەجى كەرنى ئەم بىنچىنانەى خوارەوە:

- 2.3.1 دروست كەرنى نامەى پۆستى ئەلەكترونى email
- 2.3.2 ناردنى نامەى پۆستى ئەلەكترونى
- 2.3.3 ولام دانەوەدى نامەى پۆستى ئەلەكترونى
- 2.3.4 دەرچون لە نامەيەكى دروست كراو
- 2.1.4 دەرچون لە پروگرامى پۆستى ئەلەكترونى بەشىوه يەرى راست.

□ نامەيەكى نوپىي پۆستى ئەلەكترونى دروست بکە. **پىش ئەوەي** نامەكە بنىرىت چاپى بکە.
بەلگەي 2.3.1 لە سەرەوەدى لاپەرەكە بنوسە، لاپەرەكە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواى ئەم لاپەرەيە.

□ ئىيىستا 3 نامە دەنلىرىت. يەكىك لە نامەكان دەبىت ناردنى بۆ كەسىكى ترى تىدا بىت carbon copy (cc)

□ چاپى هەر سى نامەكە بکە. بەلگەي 2.3.2 لە سەرەوەدى ھەمو لاپەرەيەك بنوسە، لاپەرەكە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواى ئەم لاپەرەيە.

له چوارچیوهی خوارودا باسی بکه چون ولامی نامه به کاردههینیت له Hotmail بۇ ناردنی ولامی نامه‌ی گېشتو.

بەلکه‌ی 2.3.3

□ نامه‌یه‌کی نویت دروست کرد، بەلام بىش ئەوهى بىنيرىت بىريارت دا كە نەينيرىت و دەرچىت لە نامه‌كە. له چوارچیوهی خوارودا باسی بکه چون ئەمە دەكەيت له Hotmail يدا.

بەلکه‌ی 2.3.4

باسی بکه چون دەرئەچىت Exit لە حسابى پۆستى ئەلكترونى.

بەلکه‌ی 2.1.4

به کارهینانی کونفرانس له سهر کومپیوتهر - هوشیاری

پیشانداني و تيگه يشنتم بيروكى كونفرانس له سهر کومپیوتهر

مه به ست له كونفرانسى كومپیوتهر Desktop conferencing ئوهديه كه دوو يان زياتر كەس

ده توانن پەيوهندى بە يەكەوه بکەن بە به کارهینانى ئىنتەرنېت. چياوازى كونفرانسى كومپیوتهر لەگەل

پۇستى ئەله كترونيدا ئوهديه كه كونفرانسى كومپیوتهر لە كاتى راستەقينەدا real-time روو دەدات.

واتا ئەو خەلکانە پەيوهندىيە كە يان لە يەك كات دايە (پەيوهندىيەكى زندىيە)

گۈنگ نىھ براذرەكانىت چەن

دوورن و لە كوي دەزىن -

ده توانىت لەگەلىياندا بدوېت!

Netscape Instant Messenger, Internet Replay Chat (IRC), MSN Messenger Service

پەيوهندىكىنى كونفرانس

ده توانى بەيوهندىكىنى كونفرانس بکەيت بە به کارهینانى پۈزگرامى نامە بەر **MSN Messenger**

فېرىكىرنەكانى خوارو بەكاربەئىنە، بە جۆرى ئەو رېئىمە كە بەكارى دەھىنەت لە سەر کومپیوتەركەت،
ويندوز 98 و بەرزىر، يان ويندوز 95 .

ويندوز 98 و بەرزىر Windows 98

ئەگەر ويندوز 98 بەكاردەھىنەت ئەم ئايكنە icon خوارو دەبىنەت لە سەر

شىرىتى ئامىرەكان toolbar

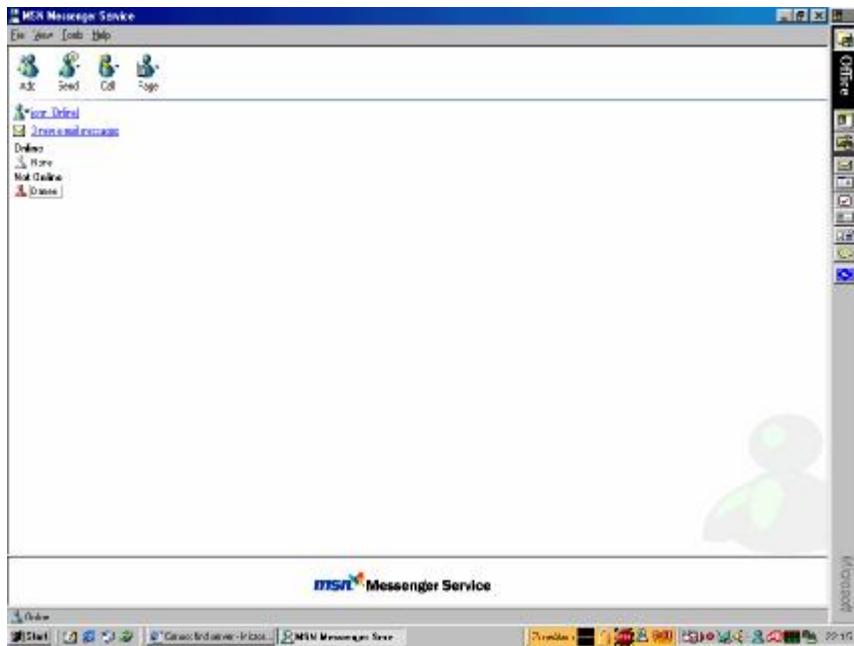
كرتەيەك بکە لە سەر ئەو ئايكنە icon و شاشەكە داواي ئيمىزاي چونەژورەوەت sign in

لى دەكت. كرتەيەك بکە لە سەر لىنكەكە link ئەو پەنجەرەيە خوارو دەردەكەۋىت :

ناوی ئیمیزای چونهژورهوه بُو ناو هوت مهیل **Hotmail sign-in name** بنسو
نهمه گهر خۆی نهنوسرابیت) وەروهها ووشەی نهیئى **Hotmail password** بنسو
و كرتهيەك click بکه لهسەر **OK**

شاشەی سەرەکى پروگرامى نامەبەر **MSN Messenger** دەردەكەوبىت :

بەكارھینەرى ويندوز 95

دەبىت پروگرامى نامەبەر **MSN Messenger** دا بگريت لە ئىنتەرنېتەوە بُو ناو كۆمپيوتەرەكەت.

ئەم ناهنىشانە www.msn.co.uk بنسو و دەست بىنى بە دەگمەى **Enter** بۇ چون بۇ سەر لايپھەركە.

link download **MSN Messenger** Click كرتهيەك لەسەر لىينكى **Service** لاي راستى شاشەكەت.

Download now! Click كرتهيەك لەسەر **Start Download** دواى ئەوە كرتهيەك بکه لەسەر

run this program from current location
پرسىارەكان بە **Yes** ولام بەدەرەوە.

حسابی hotmail ههیه، له بهشی پیشودا داتمه زرانوه. داگرتن تنهها 3 وردگهی پی دهچیت.

مەرجەکان بەکارھینان بخوینەرەوە و كرتەيەك بکە لەسەر **I accept** (من قایلم) □
لەسەر هەمو لاپەرەکان.

ئىستا دەبىت پەنجهەرەي **MSN Messenger** نامەبەر **window** بىبىنیت وەك ئەو پەنجهەرەي
سەرو.

ھەمو بەكارھینەرەکان

ئىستا دەبىت لاپەرەي نامەبەر **MSN Messenger** بىبىنیت

ناوى خۆت دەردهکەۋىت و لە تەنېشتىيەوە ووشەي (Online)

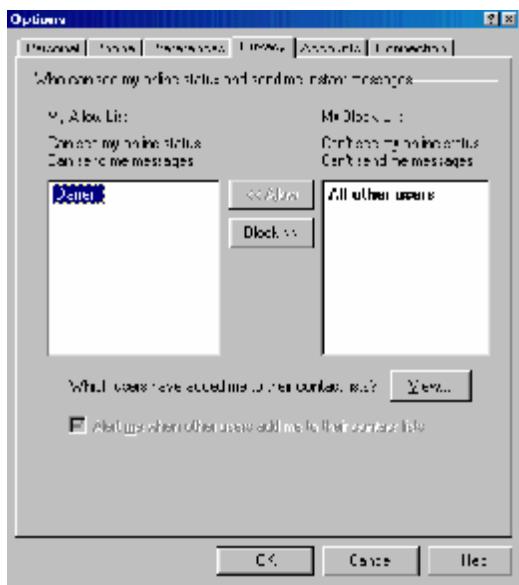
ئىستا دوگەمى راستى مشکۇلەكت mouse بەكار دەھىنىت و چوارچىيەك دەردهکەۋىت وەك ئەو
ۋىنەى خوارو.

كرتەيەك بە دوگەمى راستى مشکۇلەكت بکە لە سەر ناوى خۆت، دواى ئەوە

□ **هەلىزىرە Personal Settings**

ئەم پەنجھەریەی خوارو دەردەکەویت :

هەمو بەكارھىنەرەكان ھەلپىزىرە و كرتەيەك بکە لە سەر دوگىمەي **Block** (مەھىلە) □

بەمە دلنىيا دەبىت كە خەلکى تر ئەوانەي رۈيىمەكە بەكار دەھىتن بە تو نازانن
كەوا لە سەر تۆرىت **online**. گەر بتهۋىت خەلکى تر بىتىنەت، ناوهكانىان
. **My Allow list** دەبىت بخەيتە لىستەي ھىشتىن

كرتەيەك **Click** بە مشكۇلەكەت بکە لە سەر □

ئىستىتا دەتونانىت مامۇستاكەت و چەند براادرېكت بخەيتە ناو لىستەكەي خوتەوە.

كرتەيەك بکە لەسەر دوگىمەي **Add** (بخەرسەن) لە سەروى لايپرەكەدا.

لە ئارەزوويسىتا **option** ھەلپىزىرە بە ناونىشانى پۇستى ئەلەكتەرۇنى **email address** □

يان بە ناوى ئىمزاى چونە ژورەوە و كرتەيەك بکە لەسەر.

فيىركەرەكانى **instructions** سەرتۇر **online** بەكارھىنە.

لە بىرىت بىت لە ئارەزوويسىتى تابىبەتمەندىتىدا
Privacy Options ، **My Allow list** بىھلىت خەلک لە لىستەي ھىشتىدا بىت

كە كەسىكت خستە ناو نامەبەر **MSN Messenger Service** ناوهكەي دەردەكەویت ئايە

لە سەر تۇرە **Online** يان لە سەر تۇرە نىيە

که که سیا^ئ له سه ر تور بوو online کرته یه ک بکه به دو گمه^ی راستی مشکو^له که^ت □
mouse له سه ر ناوی و invite ه لبزیره (بانگ کردن)

Instant ده بیت له بهشی قسە کردا **chat** بیت. په نجهره که کاريکهه ری نامه بهر **Messenger** له سه رهه پیشان ده دات.

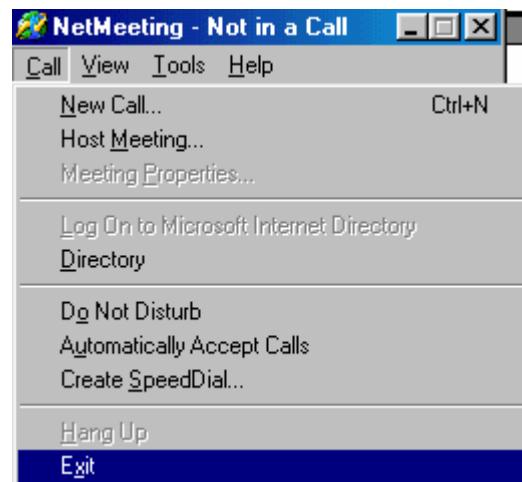
□ کرتے یہ کہ لہ سہر **Invite** (بانگ کردن) و **Start Netmeeting** ہے لبڑیرہ، نہم
پہنچ رہیے خوارو دردہ کہو پیٹ :

ئىستا دەتوانىت لە چوارچىوهەكدا بىنوسىت و دەست بىنى بە دوگمەھى **Enter** بۇ ناردىنى نامەكە.
ناردىنى نامە لە **chat** (قسە كىردىدا) يەكىسەرىيە و دەبىنرىت لە لاياني ھەمو كەسىكەوه لەو
كۆپۈنه و دادا.

هرگز تنى په یوهندى كونفرانس
که په یوهندى يه کي كونفرانس بُو دېت، لېيت ده پرسىت په یوهندى يه که و هربگريت و قاييل بېت
□ دواي قاييل بۇون به و هرگز تنى په یوهندى يه که سېكەوە که ده يناسىت، ده توانىت يەكسەر
دهست بىكەيت به قىسەك دن.

دھرچون له پھیوندی به شیوه یه کی راست بے کوتایہ هینان به پھیوندیه ک کرتے یه ک بکه له سهر Call و دوای ئه و Exit هه لبیشیر .^۵

چالاکی 7

تیبینی : ئەم چالاکیيە بىرىتىيە لە كۆپۈنەوەيە لەگەل مامۇستاكەت خۇتا (فېرپۇن لە دورەوە) . رۇزىك و كاتىك رېك بخە لەگەل مامۇستاكەتا بۇ ئەوهى بىتوانىن ئەم بەشە تەواو بىكەيت.

1 سەعات

لە كوتايى ئەم چالاکييەدا ، زانىيارىای كۆدەكەيتەوە دەربارەي جىِ به جىِ كىرىدى ئەم بىنچىنانەي خوارەوە :

- 3.1.1 پىشاندانى و تىيگەيشىنتى بىرۈكەي كۆنفرانس لە سەر كۆمپىوتەر
- 3.1.3 پەيوەندى كىرىدى كۆنفرانس
- 3.1.4 وەرگرتى پەيوەندى كۆنفرانس
- 3.1.5 دەرچون لە پەيوەندى بە شىۋەيەكى راس

□ باسى بىرۈكەي كۆنفرانس لە سەر كۆمپىوتەر **desktop conferencing** بىكە. جياوازيان لەگەل پۆستى ئەلەكترونى دا **email** چىھ ؟ ئاسانكارىيەكانى كۆنفرانس لە سەر كۆمپىوتەر **desktop conferencing** چىھ ؟ چەند رىستەيەك بنوسە.

بەلكەي 3.1.1

□ بەيوەندىيەكى كۆنفرانس بىكە لەگەل مامۇستاكەتا بە بەكارهىننانى قىسە كىرىنى **Chat** ئەم بەشانەي خوارو تەواو بىكە. بە مامۇستاكەت بلى بۇ ئەوهى بروانامەيەي خواروھەت بۇ ئىيمىزا بىكەت لە فايىلەكەدا.

به لگه‌ی 3.1.3 و 3.2.1

رُوْزِی به یوه‌ندی کونفرانس

به یوه‌ندی‌کی کونفرانس کرا بُو من له رُوْزِی دیاری کراوی سه‌رودا به به‌کاره‌ینانی قسه‌کردن Chat به پروگرامی نامه‌به‌ر MSN/Netmeeting

ئیمزا (مامؤستا) رُوْزِی

له‌گه‌ل مامؤستاکه‌تا ریکی بخه که په یوه‌ندی کونفرانس بُو بکات بُو ئه‌وه‌ی داوای په یوه‌ندی کردنت بُو بیت. به مامؤستاکه‌ت بُلی بُو ئه‌وه‌ی بروانامه‌یه‌ی خواروه‌ت بُو ئیمزا بکات له فایله‌که‌دا.

به لگه‌ی 3.1.3 و 3.2.1

رُوْزِی به یوه‌ندی کونفرانس

به یوه‌ندی‌کی کونفرانس کرا بُو (ناوی قوتابیه‌که) له رُوْزِی دیاری کراوی سه‌رودا به به‌کاره‌ینانی قسه‌کردن Chat به پروگرامی نامه‌به‌ر MSN/Netmeeting

ئیمزا (مامؤستا) رُوْزِی

باسی بکه چون دهردچیت له په یوه‌ندی کونفرانس به شیوه‌یه‌کی راست.

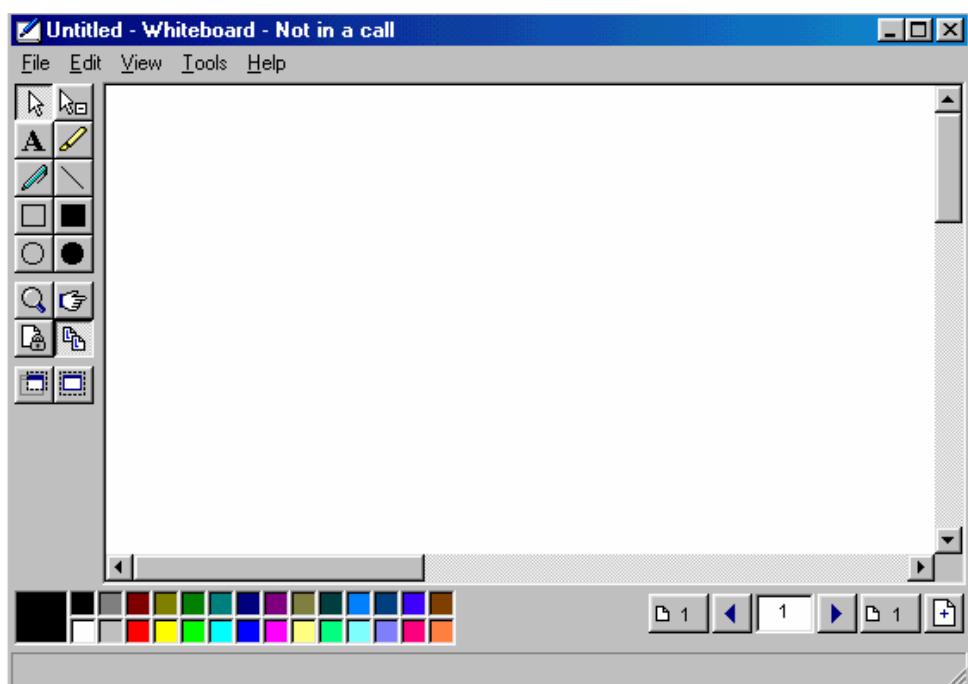
به لگه‌ی 3.1.5

بەکارهیانی کۆنفرانس لە سەر کۆمپیوتەر - رەوشت

بەکارهیانی فایلی ووشە و وینە
کە پەیوهندى کۆنفرانس Netmeeting بەکاردەھىنن، دەتوانن لە جاتى قىسىملىرى دەتوانن Chat تەختەی سېپى Whiteboard بەكارنەھىنن.

تەختەی سېپى Whiteboard دەيھىلت نوسراو text و ئەندىشە وينە drawings بەشدارى بکەن.

لە جارى داھاتودا كە لە پەیوهندى کۆنفرانس conference call دا، تەختەی سېپى whiteboard بکەرەو و شتىك بکىشە. گەر بىتەنەت نوسراويشى text بخەيتەسەر

دوگمه‌ی **A** به کار بینه که لای چه به. و دک چوار چیوه‌ی نوسراو **text box** خوی دهنوینیت.

پاراستنی فایلی نوسراوه و **text** و **ئەندىشەۋېتى** **image** بىشدارىكەر بۇ پاراستنی فایلی قىسە كىردن **chat** يان تەختەي سىبى **whiteboard** كىرتەيەك بىكە له سەر لە سەرەوی پەنجەردەدا و پاراستن و دک **Save As** هەلبىزىرە. فایلەكان بىپارىزە بۇ درايىقى **File** . **drive C** (ھارد دىسک) يان بۇ درايىقى **A** فلوپى دىسک

گواستنەوەي فایل بۇ ئەو بەكارهىنەرانەي كە له پەيوەندىدان **connected users** كە له پەيوەندى دەتوانىت فایل بنىرىت بۇ ھەمو ئەو كەسانەي كە له پەيوەندىيان له كۆپۈنەوەدەدا.

□ كىرتەيەك **Transfer Files** بىكە له سەر ئايىكى **Click** گواستنەوەي فایل **Netmeeting** پەنجەردە

پەنجەردەيەكى نوى دەرددەكەۋىت.

□ **File** فایل هەلبىزىرە و دواي ئەوە **Send a File** . ئەو فایلەي دەتەۋىت بىنرىت دىيارى بىكە.

سەلاندىنى ناردىنى فایلکە دەرددەكەۋىت.
□ كىرتەيەك بىكە به سەر **Chat** و لەوەي فایلەكەت بۇ ناردوه بىرسە ئايىه فایلەكەى پېگەيشتۇ.

ئەمە رېگاپەكى باشە بۇ ناردىنى ئۇ فایلانەي قەبارەكەيان گەورەيە له سەر ئىنتەرنېت، لە بەر ئەوەي سنور 1 مېڭابايتە، ئەم سنورە له پروگرامى **Netmeeting** نىيە.

چالاکی 8

1 ساعت

تیپینی : ئەم چالاکیيە بىتىپى لە كۆبۈنەودىيە لەگەل مامۇستاكەتا بىرادەرەكتا. رۆز و كات رېك بخە لەگەل مامۇستاكەتا بىرادەرەكتا بۇ تەواوكردىنى ئەم چالاکييە

لە كوتايى ئەم چالاکييەدا ، زانىيارىاي كۆدەكەيتەوە دەرىبارە جى بەجى كردىنى ئەم بىنچىيانە خواردۇھە :

- باسى ئەندىشەۋىنەي **image** بەشدارىكەر لەگەل ئەو بەكارهىنەرانەي كە لە پەيوەندىدان
- 3.2.3 پاراستنى فايلى نوسراوه **text** و ئەندىشەۋىنەي **image** بەشدارىكەر
- 3.2.4 گواستنەوەي فايىل بۇ بەكارهىنەرەكانى كە لە پەيوەندىيان **connected users**

بەپەندىشەكى كۆنفرانس بکە لەگەل مامۇستاكەتا بە بەكارهىنانى نامەبەر **MSN** دواى ئەوەي چونە سەرتۇر **Netmeeting** **Messenger Service** هەلبىزىرە.

برۇ بۇ ناو قسەكردن **Chat** . دواى چەند رستەيەكى قسەكردن فايىلەكە **file** بىپارىزە به **save** و چاپى قسەكانستان بکە. بەلكەي 3.2.3 لە سەرەوەي لاپەرەكە بنوسە، لاپەرەكە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواى ئەم لاپەرەيە . (گەر بىتەۋىت دەتوانىت بەپەندى كۆنفرانسييەكە بکە لەگەل بىرادەرىكى خۇتا بەلام دەبىت چاپى قسەكانستان بکەي .

بەپەندىشەكى كۆنفرانس تر بکە لەگەل مامۇستاكەتا بىرادەرەكتا بە بەكارهىنانى نامەبەر **Netmeeting** دواى ئەوەي چونە سەرتۇر **MSN Messenger Service** هەلبىزىرە. برو بۇ ناو قسەكردن **Chat**

دواى چەند رستەيەكى قسەكردن فايىلەكە **file** بىپارىزە به **save** و چاپى قسەكانستان بکە. . بەلكەي 3.2.3 لە سەرەوەي لاپەرەكە بنوسە، لاپەرەكە كون بکە و بىخەرە ناو فايىلەكت، دواى ئەم لاپەرەيە .

ئىستا دەبىت 2 لاپەرەي چاپكراوت قسەكانست **chat** هەبىت.
برۇ بۇ تەختەي سېپى **Whiteboard** ئەندىشەۋىنەيەكى **image** مالىيکى بىنچىينەبى بکىشە. بە بەكارهىنانى نوسراو **text** لە تەختەي سېپى **Whiteboard**، چەند

تیبینیه که بنوشه دهباره کیشکهت.

□ دلنيا به که ماموستاکهت برادره کهت هه رووهها چهند تیبینیه کي Save the file.

تیدا بنوشن و فایله که بپاريزه.

□ چاپي تهخته سپيه که Whiteboard بکه، به لگه 3.2.3 له سهروهه لاهه ره که

بنوشه، لاهه ره که کون بکه و بیخه ره ناو فایله کت، دواي ثم لاهه ره يه .

□ ئىستا په لەم يك بکيشه.

□ به بكارهيناني نوسراو text له تهخته سپي Whiteboard، چهند تیبینیه که بنوشه

دهباره کیشکهت. دلنيا به که ماموستاکهت برادره کهت هه رووهها چهند تیبینیه کي تیدا

بنوشن.

□ فایله که بپاريزه. چاپي تهخته سپيه که Whiteboard بکه، به لگه 3.2.3 له

سهروهه لاهه ره که بنوشه، لاهه ره که کون بکه و بیخه ره ناو فایله کت، دواي ثم لاهه ره يه .

ئىستا ده بىت 2 لاهه ره تهخته سپيت Whiteboard چاپکراوت هېبىت.

□ فايلىك بنىرە بۇ ماموستاکهت برادره کهت. هر به لگه نامه يه کى وۇرد بىت

document

□ باسى بکه چۈن دەتونىت فاييل بنىرىت بۇ خەلک لە كۆبۈنە وەدا meeting

3.2.4 به لگه

ئەم کۆرسە کوردنیت ئامادەی کردوھ
<http://www.ekurd.net>